

GAZETA TRANSILVANIEI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA

PIAȚA LIBERTĂȚII BRAȘOV. —
TELEFON 226

Abonament anual 860 lei.
Pentru străinătate 800 lei.
Anunțuri, reclame, după tarif.

Fondată la 1838 de George Barițiu

Apare de trei ori pe săptămână

„Consider tratatul de garanție încheiat între România și Polonia ca unul din factorii cei mai de seamă pentru menținerea păcii în Răsăritul Europei”.

Ministrul de externe polon ZALESKY despre tratatul încheiat alături la Geneva.

Partidul maghiar și recensământul populației.

În ședința de Miercuri a parlamentului din Budapesta deputatul Pekols s'a plâns pe calea unei comunicări despre prețurile abuzuri, cari s'ar fi săvârșit de către autoritățile cehoslovace cu prilejul recensământului populației cehoslovace față de minoritățile din acea țară susținând că maghiarii, evreii și celelalte minorități, cari locuiesc în Cehoslovacie, ar fi fost constrânși de recenzorii să se declare de naționalitate cehă. Aceleași abuzuri — a spus mai departe deputatul maghiar — s'ar fi comis și în România cu prilejul recensământului făcut la sfârșitul lunii trecute, când ziaristii aparținând minorităților ar fi fost împedezați prin amenințări (?) să publice cazurile ivite.

În răspunsul dat acestei comunicări de către primul ministru, contele Bethlen, acesta a vorbit în general despre drepturile pe cari le are guvernul ungar mai întâi tratatelor dela Paris de-a recurge la Societatea Națiunilor în caz de violare a tratatelor. Cu toate acestea guvernul nu voește să facă ingerințe în afacerile interne ale statelor vecine. Ține însă să constate că statele vecine s'au folosit de date subiective (?) față de minorități și urmarea acestor metode — spune contele Bethlen — a fost că copiii au pot fi înscriși la școala minoritară ungară, dacă părinții cari vorbesc numai limba ungară, poartă nume germane ori slave, sau dacă fiind evrei de confesiune, se declară ca naționalitate. Tot astfel și celălalt de religie greco-catolică, ai căror strămoși (?) au fost totdeauna unguri, n'au fost scoși printre ungurii din Ardeal. Contele Bethlen și-a terminat răspunsul cu următoarea amenințare la adresa Societății Națiunilor:

„Guvernul ungar va veghea cu toată energia, ca Societatea Națiunilor, în acest punct de principiu, să susțină singurul punct de vedere susceptibil de a asigura drepturile minorităților. În cazul când s'ar arăta semne de tendință retrogradă la Societatea Națiunilor pe această chestiune de principiu, guvernul ungar se va strădui cu toată energia, ca chestiunea să fie readusă la punctul de vedere principial, care corespunde drepturilor și intereselor ungare”.

Ce s'a întâmplat cu prilejul recensământului în Cehoslovacia nu ne privește. Ceea-ce știm însă este că și în Cehoslovacia s'a procedat legal și fără nici o ingerință sau amenințare față de minoritari. Ca dovadă servească următoarele: Uniunea Evreilor maghiari cu sediul în Budapesta a făcut prin presă mare tărăboiu, plângându-se și Societății Națiunilor pe motiv că evrei din Cehoslovacia ar fi fost oprși să se declare maghiari. Ori la câteva zile după acest

protest evreii din Cehoslovacia au protestat la rândul lor în contra atitudinii „Unii Evreilor” dela Budapesta declarându-se deplina mulțumiri cu atitudinea autorităților cehoslovace cu prilejul recensământului dându-li-se cea mai completă libertate în ce privește limba pe care o vorbesc și neamul cărui aparțin.

Prin urmare tot tărăboiul pornit din Ungaria cu prelușele abuzuri ce s'ar fi săvârșit în Cehoslovacia nu este altceva decât fructul cunoscutei propagande sistematice maghiare de-a prezenta pentru străinătate în culorile cele mai desparate soarta minorităților din fosta Ungarie, cari astăzi trăiesc în jârile succesoriale.

În ce privește România trebuie constatat dela început că recensământul s'a făcut, observându-se cu cea mai mare stricteță dispozițiile legii și cu o deosebită prevenire față de minorități lăsându-li-se cea mai deplină libertate de-a răspunde la rubricile foilor de recensământ, controlându-se de sine înțeles însă veracitatea datelor. Toate naționalitățile conlocuitoare, aloră de unguri, au și recunoscut aceasta. Numai ungurii, și îndeosebi cei cari stau sub tutela partidului maghiar, au căutat să ridice cât mai multe piedeci în calea recensământului. Și că această atitudine dușmănoasă a partidului maghiar din Ardeal a fost, dacă nu dirijată, dar cel puțin influențată dela Budapesta — de unde pornesc toate ițele propagandei contra statelor succesoriale — ne-o dovedește și afirmația de Miercuri făcută de prim-ministrul Ungariei în Camera din Budapesta, că „greco-catolicii din Ardeal, ai căror strămoși au fost totdeauna unguri, n'au fost socotiți printre ungurii din Ardeal”, când se știe de toată lumea că o parte însemnată a poporului românesc băștinaș din Ardeal aparține acestei religii având cinci episcopate gr.-cat. românești.

De aici se explică apoi și propaganda făcută de partidul maghiar îndeosebi în Sărmutele pentru România gr.-cat. din acest ținut, — cari, deși se declară pe față de Români, și-au pierdut în mare parte limba maternă în urma sistemului de maghiarizare de sub regimul maghiar, — să se declare la recensământ de maghiari.

În scopul acesta agenții partidului maghiar au pornit o acțiune de propagandă din casă în casă, îndemnând populația minoritară nemaghiară să se declare de limbă și naționalitate nemaghiară, iar pe unguri să saboteze recensământul prin date false asupra familiei, prin negarea că cunosc limba română și fet de fet de alte date, cari apoi necorespunzând realității, partidul maghiar să le exploateze pentru a compromite

recensământul și să le furnizeze la Budapesta pentru guvernul maghiar să le exploateze în fața străinătății și în fața „Societății Națiunilor”.

Ca să se vadă cu câtă reavoință s'a comportat și de ce mijloace s'a folosit partidul maghiar pentru a sabota recensământul, e destul să amintim unele cazuri întâmplătoare la Cluj. Elevii maghiari din cl. VII de liceu au fost îndemnați să neghe că ar cunoaște limba română. Când recenzorii au observat în glumă acestor elevi, că vor felicita pe directorii liceelor respective pentru felul cum învăță elevii lor limba statului, părinții îngrijorați că gluma s'ar traduce în faptă, au stat să rectifice datele inexacte date de elevi.

Alt caz petrecut tot la Cluj. Unii funcționari de stat, unguri, au căzut deasemenea victimă propagandei partidului maghiar, declarând recenzorilor că nu cunosc limba română. Și-au dat însă curând seamă de proslia făcută, putând li eliminați din serviciul statului pe motiv, că nu cunosc limba statului și s'au grăbit deasemenea să rectifice declarațiile făcute sub presiunea propagandei partidului maghiar.

În schimb evreii, cari sub regimul maghiar se considerau sau au fost considerați maghiari, au avut o purtare demnă și corectă declarând că sunt de religie mozaică și de neam evreiesc.

Tărăboiul presei maghiare ca și declarațiile făcute în parlamentul maghiar — suntem convinși — că nu vor prinde teren în străinătate și nici în fața Societății Națiunilor. Cercurile conducătoare ale străinătății cunosc prea bine modul cinic cum au procedat guvernul și autoritățile maghiare pe vremuri față de naționalitățile nemaghiare maghiarizând tot ce le stătea în cale și falsificând toate statisticele. Mai știe străinătatea, că tot ungurii au fost aceia cari s'au pretat chiar și la falsificarea de bani pentru scopurile lor de propagandă.

Suntem astiei convinși, că și propaganda lor actuală pe chestia recensământului va eșua complet. Pentru guvern însă și în genere pentru poporul românesc rezultă multe învățături din această nouă atitudine dușmănoasă a partidului maghiar.

Ministerul de Finanțe dă cea mai formală desmințire știrilor publicate de unele ziare, relative la modul cum se vor face impunerile la contribuții directe în acest an.

Prin urmare toți contribuabilii, conform legii în vigoare, să dea declarații în cursul lunii ianuarie 1931 așa cum s'a arătat în publicațiile oficiale ale ministerului de Finanțe apărute în ziare.

Declarațiile se dau pe formulare oficiale cari se procură numai dela percepții, acestea fiind singurele formulare admise.

Infăptuiri, cari trebuie să ne pună pe gânduri.

Atitudini provocatoare din partea minorităților.

Relatez mai jos, dragi cititori și frați Români, câteva cazuri, simple fapte diverse, cari ne pun pe gânduri și guvernul are o datorie morală și națională a le pune stavilă, căci poate tocmai indulgența prea mare a Românilor, le servește de îndemn acestor minoritari și o exploatează considerându-o, ca o lașitate.

Oficiosul pentru popor al Partidului Național-Tărănesc din Ardeal „Foaia noastră” din Cluj în nr-ul său din 11 Ianuarie 1931 are urm. știre: Un primar obrasnic. În comuna Netuș, jud. Târnava Mare, Românii se pregăteau pentru primirea notarului român, numit de curând, care tocmai în ziua de Anul Nou, avea să-și ia în primire slujba. Primarul comunei, un sas îngâmfat, s'a năcăjit pentru pregătirea acestuia a Românilor, spunându-le, că în comuna-lui el nu rabdă să se facă primire sărbătorească tocmai unui notar român, iar dacă lor nu le place, să se mute în Vechiul Regat. Jandarmii au făcut arătare împotriva acestui Sas obrasnic, care de bună seamă își va lua cuvenita pedeapsă. Așa scrie gazeta acest caz revoltător.

Alt caz din Țara Oitului. La alegerea consiliului comunal din Șercaia, alegere ce a avut loc în 4 Martie 1930 au eșit 5 consilieri români în frunte cu d-l adv. Dr. Alexandru Socaciu și vice-primarul român. Din partea Sasilor au eșit 5 consilieri sași, plus primarul sas, acel Gh. Gross, care mai fusese primar și care pe atunci excelase prin nebagăre în seamă, chiar și a ordinelor ministeriale. Candidatul de primar român a căzut cu câteva voturi, iar caserul român cu 1 vot. Acest primar sas, deși cauza lui era sub apel, în dorința lui de a apuca iar în fruntea comunei, în 18 Iulie 1930 vine cu consilierii sași în Primărie, se constituie ei de ei în mod abuziv și începe să iscălească acte și să deie certificate oficiale.

Delegația județeană anulează această constituire ca ilegală, nefiind majoritatea consilierilor prezenți la constituire. Ce face acest Gh. Gross? Trimite delegației județene o adresă iscălită de el, de învățătorii sași și de alți conaționali de-al lor, prin care aduc însulte delegației consiliului județean, numindu-o „organ incompetent”. Hotărârea adusă o timbrează de „ilegală”, iar procedura lor de „abuzivă”.

Comitetul local de revizuire din Cluj anulează această constituire, întrucât la aceea ședință nu a fost prezentă absolută a membrilor consiliului comunal, așa cum se pretinde prin art. 84 din Legea adm. Delegația Consiliului comunal jud. a înțeles acțiune la Parchetul din Făgăraș contra lui Gh. Gross

jun. pentru extradarea de document ilegal și substituire de autoritate, iar contra senatorilor acelei adrese pentru însulte aduse Delegației Consiliului județean.

Ambele cauze sunt pendinte acum de Tribunalul Făgăraș și sperăm, că vor fi aduși la simțul realității acesti Sași, pentru ca să vadă și să înțeleagă, că nu pot lucra cum îi taie capul și nu le este permis să însulte autoritățile administrative românești.

Acești sași duc o luptă acerbă contra zidirii Școlii de stat din Șercaia, în vreme ce Episcopul lor Teutsch și deputatul lor Hans Otto Roth, în 5 Iunie 1930 se prezintă d-lui prim-ministru dr. Iuliu Maniu și cer, ca să mărească ajutorul ce se dă școlilor săsești dela 9 milioane la 56 milioane pe an. Aceiași Hans Roth, în timp ce nu voesc să se statifice școlile lor și nu admit controlul autorităților școlare de stat, în ședința din 12 Dec. 1930 a Camerei, în legătură cu discuția la Mesaj, cere din nou ajutoare însemnate pentru școlile lor iar în ședința din 23 Dec. 1930 a Camerei a celuilor declarație, prin care a solicitat din nou ajutoare pentru școlile lor și a declarat, că nu votează proiectul de buget.

Ziarul „Patria” din Cluj în nr-ul său din 24 Sept. 1930 scrie, că Tribunalul din Bihor a deschts acțiune publică în contra d-lui dr. Kotzo Eugen, președ. partidului maghiar din Bihor, precum și împotriva alor 28 consilieri unguri din acel județ. Acest președinte al unui partid minoritar a îndemnat pe conaționali lui să nu mai sprijine școala și instituțiile de stat din comună. Poate tocmai această atitudine ostilă a minorităților din Ardeal față de școala de stat, a îndemnat pe d-l dr. Al. Vaida, ministru de Interne, ca să deie ordinul nrul 9500 C. din 7 August 1930, prin care, în conformitate cu art. 161 din Legea învățământului primar, precum și în baza articolelor 13 din Legea Comitetelor școlare; art. 22, punct 3; art. 455 pct. 5 și 9, art. 456 pct. 3 din noua Lege adm., sunt trecute între cheltuielile obligatorii pentru sate și comune, susținerea școlilor primare de stat.

Ziarele au relatat zilele acestea o senzațională descoperire în gările din Ardeal. La gara din Prejmer din jud. Brașov se făceau reparaturi la pereți. În vreme ce un lucrător ciocănea destul de puternic în unul din cele patru ziduri, un funcționar ungar care e de mult timp aici în serviciu, i-a atras atenția, că să fie mai prudent, deoarece acolo se găsește ascuns un depozit de dinamită. Lucrătorul a anunțat autoritățile, cari de fapt

